सागरम् R. 1. 2; केनोडुपेन परलोकनदीं तरिष्ये Mk. 8. 23. –2 A kind of drinking vessel covered with leather; comm. on R. 1. 2. (–पः) the moon; गुणप्रकर्षादुडुपेन शम्भोर-लङ्घ्यमुल्लङ्घितमुत्तमाङ्गम् Mk. 4. 23. **–पतिः, –राज्** 1 the moon; जितमुडुपतिना Ratn. 1. 5; रसात्मकस्योडुपतेश्च रश्मयः Ku. 5. 22. –2 Varuṇa, regent of waters. **–पथः** the sky, the firmament.

उडुम्बरः 1 N. of a tree; Ficus Glomearata (Mar. औदुम्बर).–2 The threshold of a house. उच्छ्रायात् पादविस्तीर्णा शाखा तद्वदुदुम्बरः Bṛi. S. 53. 26. –3 A eunuch. –4 A part of a sacrifice. –5 A kind of leprosy with copper spots (**–रम्** also). –6 A kind of worm said to be produced in the blood and to cause leprosy. **–रम्** 1 The fruit of the उदुम्बर tree. –2 Copper. –3 A *Karṣa*, a measure of two tolās. **–Comp. –दला, –पर्णी** the plant Croton Polyandra (दन्ती).

उडूपः = उडुपः q. v. **–प्रिया** A lotus-creeper.

उड्डामर *a.* Agreeable, excellent, respectable. –2 Formidable, terrific; उड्डामरव्यस्तविस्तारिदोःखण्डपर्या-सितक्ष्माधरम् Māl. 2. 23. **–तन्त्र** N. of a Tantra.

उड्डामरिन् *a.* One who makes an extraordinary noise.

उड्डियानम् A particular position of the fingers.

उड्डी 1, 4. Ā. To fly up, soar, *–Caus.* To scare away.

उड्डयनम् Flying up, soaring; गतो विरुत्योड्डयने निराशताम् N. 1. 125.

उड्डीन *p. p.* Flown up, flying up. **–नम्** 1 Flying up, soaring; उड्डीनमूर्ध्वगमनमवडीनमधोगतिः Mb. 8. 41. 26. –2 A particular flight of birds.

उड्डीयनम् Flying up.

उड्डीशः 1 N. of a Tantra work containing charms and incantations; उड्डीशो ग्रन्थभेदे स्यात् Medinī. –2 N. of Śiva.

उड्रः N. of a country; the modern Orissa; see ओड्र.

उणक *a.* (**–की** *f.*) Removing, driving out.

उणादिः A class of terminations beginning with उण्. *m.* pl. The class of कृत् affixes which begin with उण्. **-Comp. –सूत्राणि** The सूत्रs (Pāṇini iii. 3, I. 4. 75) treating of the उणादि affixes. °वृत्ति *f.* a commentary on the उणादि Sūtras.

उण्डुकः 1 A species of leprosy. –2 A texture, net. –3 A part of the body (stomach).

उण्डेरकः A ball of flour, roll-loaf; तथैवोण्डेरकस्रजः Y. 1. 288.

उण्ड्रपुष्पम् The shoe-flower, Hibiscus Rosa Sinensis (Mar. जास्वंदी).

उद्रम् 1 The shoe-flower. –2 Water.

उत् *ind.* A particle of (*a*) doubt; (*b*) interrogation; (*c*) deliberation; (*d*) intensity.

उत *ind.* 1 A particle expressing (*a*) doubt, uncertainty, guess (*or*); तत्किमयमातपदोषः स्यादुत यथा मे मनसि वर्तते Ś. 3; स्थाणुरयमुत पुरुषः G. M. वीरो रसः किमयमित्युत दर्प एषः Veeracharitam. (*b*) alternative; usually a correlative of किं (whether, or); किमिदं गुरुभिरुपदिष्टमुत धर्मशास्त्रेषु पठितमुत मोक्षप्राप्तियुक्तिरियम् K. 155; किं येन सृजसि व्यक्तमुत येन बिभर्षि तत् Ku. 6. 23; the place of उत is also taken by आहो or आहोस्वित्; sometimes आहो, आहोस्वित् or स्वित् are joined to उत. (*c*) association, connection, (having a cumulative force, 'and', 'also'); उत बलवानुताबलः; (*d*) interrogation; उत दण्डः पतिष्यति; (*e*) deliberation; (*f*) intensity; (*g*) wishing (especially at the beginning of a sentence followed by a potential 'would that'); (*h*) sometimes used as an expletive; (*i*) oft. used for the sake of emphasis especially at the end of a line after इति or a verb; तदा विद्याद्विवृद्धं सत्त्वमित्युत Bg. 14. 11; धर्मे नष्टे कुलं कृत्स्नमधर्मोऽभिभवत्युत 1. 40. –2 With a preceding प्रति = on the contrary, on the other hand; but; सामवादाः सकोपस्य तस्य प्रत्युत दीपकाः Śi. 2. 55; न केवलं ध्रियते प्रत्युत पर्युपास्यमानस्तिष्ठति Nāg. 5. –3 With a preceding; किं = how much more or how much less; see किम्. उत,–उत Either-or; एकमेव वरं पुंसामुत राज्यमुताश्रमः G. M. उत वा or else, and; वा-उतवा, उताहोवा पि-वा either-or; **–आहो, –आहोस्वित्** Used for the sake of emphasis; उताहो हत-वीर्यास्ते बभूवुः पृथिवीक्षितः Rām. 7. 31. 4. शालिहोत्रः किं नु स्याद् उताहोस्विद् राजा नलः.

उत (*p. p.* of वे) Woven, sewn.

उतथ्यः N. of a son of Aṅgiras and elder brother of Brihaspati. **–Comp. –अनुजः, –अनुजन्मन्** *m.* Brihaspati, teacher of the gods; तथ्यमुतथ्यानुजवज्जगादाग्रे गदा-ग्रजम् Śi. 2. 69. **–तनयः** N. of Gautama. शूद्रावेदी पतत्यत्रेरुत-थ्यतनयस्य च। Ms. 3. 16.

उतूलाः N. of a people; Mb., Vāyu. P.

उत्क *a.* [उद्-स्वार्थे कन्; उत्कः =उत्कण्ठितः; उत्क उन्मनाः P.V. 2. 80. Sk.] 1 Desirous of, longing for, anxiously wishing for (in comp.); अद्रिसुतासमागमोत्कः Ku. 6. 95; मानसोत्काः Me. 11; sometimes with an inf.; उत्कन्धरं द्रष्टुमवेक्ष्य शौरिम् Śi. 4. 18. –2 Regretting, sad, sorrowful. –3 Absent-minded. **–त्कः** 1 Desire. –2 Opportunity.

उत्कता 1 A state of longing or regret, anxiety. –2 N. of a plant having aromatic seeds (गजपिप्पली).

उत्कायते Den. Ā. To long for.

उत्कयति Den. P. To make uneasy; मनस्विनीरुत्कयितुं पटीयसा Śi. 1. 59.

उत्कच *a.* 1 Having the hair erect; as in घटोत्कच. –2 Having no hair. –3 Full blown; बभ्राज उत्कचकुमुद्गण-वानपीच्यः Bhāg. 3. 23. 38.

उत्कचय् To coil the hair upwards.